

Эсэгэ ороноо, эхэ нютагаа эб хамта мандуулая!

БҮРЯАТ АЖАЛ

Бүгэдэ арадай сонин

1921 оной
декабрийн
21-нээ гарана

1998
августын
1

Зунай һүүл
шарагшан хонин
харын
9
гарагай 7
СУББОТО
№ 139 (19980)
Газетын сэн хэлсээтэ

Үглөөдөр - Түмэр замшанай үдэр

ХҮШЭР АЖАЛАА ХҮНДЭШӨӨНГҮЙ

жэлтэ Сергей Дансаранович Санжацыбиков амжалтатгаар хүтэлбэрлжэ байдаг.

Депогий захиргаанай байшанһаа урагшала, урагша хойшоо гонзойһон нэгэ дабхар цехэй үүдэ татажа ороходомнай, станогүүдай шэхэ дүлирмэ хүнжинөөн доро наһажаал боложо ябаһан хоёр хүн ашаанай вагондо дэбдигдэхэ шала табанай хабтагайгаар туха сүлөөгүй гаргажа байба. Эдэмнай хэд бэ гэдэл, 27 жэлэй туршада тус цехтэ таһалгаряагүйгөөр хүдэлмэрлжэ ябаһан Николай Иванович Моисейко, мүн эндэ 1983 онһоо хүдэлмэриһэн Виктор Иванович Чеусов хоёр болоно.

Урданайхи мэтэ халаанай туршада хада гүбөө мэтэ обогор модо станогоор гаргадаг байһан гэшэбди. Ашаанай вагонуудай шалаануудые, хажуу хабтагануудые мүнөө тон багаар гаргадаг болоошые хаа, хотын хүн зоной хувилаар сонхын рамануудые, үүдэнүүдые, мүн гэр тойронхи хэрэгтэй элдэб хэрэгсэлүүдые таараха сэнгүүдээр бүтээдэг болонхойбди. Ажабайдалда хэрэгтэй зүйлүүдые хотын магазинуудаар бэдэржэ ябангүй манай цехые даагшад сэхэ хандажа болоно, - гэдэ ажалай ветеран Николай Иванович мэдүүлбэ.

Гурбан жэлэй урда хэльбэн шэнэлэгдэһэн хабсаргалын, колесно цехүүдтэ ороходо, орёо түхээрэлгэнүүдтэй хүсэтэ станогүүдай хүнжинөөн, кранбалкануудай хахинаан доро газо-электрогагнууршадай, слесарь-хабсаргагшадтай туха сүлөөгүй хүдэлхыень харахада, урма баяр түрүүлмээр байба. Ажамидаралта ажалайнгаа худалые энэ хүсэр үедэше батаар барихан вагонно депогий бүхы мэргэжэлтэдые, хүдэлмэришэдые һайндэрөөрнь амаршалаад, саашадаашье урма зориггоо мүхөөнгүй ябахыень хүсэе.

Далай ХУБИТУЕВ,
манай корп.

Аркадий БАТОМУНКУЕВАЙ
фото.

Түмэр замай транспортын талаар эгээл хүгжэнги дэлхэйн түрэнэй тоодо Росси ородог гэдэ мэдээжэ. Тус халбарин мон тоото хүдэлмэришэд болон мэргэжэлтэд энэ хүсэр сагташые хараалһан зорилгонуудаа бэлдүүлжэ байна. Ороной баруун болон зүүн захануудые холбоһон айхабтар ехэ удаа манартай түмэр зам манай гургад Республика соогуур гардаг гэдэ хэндэшые мэдээжэ. Энэ имэһээ манай республикын хэдэн мянган зон түмэр замай транспорттай хуби зангаа батаар холбоһон, тэрэнэй хүтэлжэлтэ бэлиг шадабарияа баруулан түүхэтэй. Ороной экономика байдалда, мүн хүн ажайуудалда онсо нүлөө хүдэлмэришэд мүнөөдэр хүтэлжэлтэ һайндэрөө тэмдэгтэнь. Энэ халбариде ородог депогий хүдэлмэришэд мэргэжэлтэ үдэртөө ямар ажилтайгоор ерэхые мэдэхээс ошожо, хөөрөлдэбди. Энэ түрүүн Борсоевой хамжада оршодог депогий 40-дөһөтэй начальник Николай Георгиевич Скопсырскитай мүнөөнэй байдал тухай мэдээлэбди.

Манай депогий хүдэлмэришэд урданайхи мэтэ яһала амалтатгаар һайндэрөө

угтажа байна. Вагонуудые заһабарилха, мүн түмэр зам дээрэ эмхидхэдэг бүхы хэмжээ ябуулгануудаа һайн шанартайгаар бэлдүүлнэ. Зам харилсаанай министрстын предприятиенууд болон эмхи зургаанууд сооһоо манай вагонно депо ажал хэрэгүүдээрэ онсо шалгаржа, нэгэдэхи һуури эзэлһэн, мүн гэнэ шанда хүртэһэн байна. Мүн нёдондо жэлдэшые манай коллектив Зүүн Сибириин түмэр замай предприятиенууд сооһоо жэлэй дүнгүүдээр шалгарһан юм.

Вагонно депогий олзо оршын диалэнхи хубие урдандаа ПТО-гой хүдэлмэришэд олодог байһан юм. Харин мүнөө байдалнай тэд ондоо болонхой. Ороной захилшадта элдэб түхэлэй шухала ашаа хүргэлгын, хүн зоние зөөлгын аюулгүйгүмэр замда хангаһанай түлөө түлбэри манай гарга орохоёо болиһоор үнхэнэй. Хаа хаангүй гэхээр, орон соо бүхы шахуу предприятиенуудай хахад хүсэндөө хүдэлжэ байһан энэ орёо сагта зоноо ажалаар хангаха, мүн тэдэнэйнгээ олоһон салин хүлһые сагтань түлэхэ асуудал манда гүйсэд шиидхэгдэнхэй гэхэдэ болохо. Модо болбосоруулгын, хабсаргалын цехүүдтэ ошожо, ажалтайнь тацилсыт даа. Модо болбосоруулгын цехые залуу мэргэ-

сооһоо Хөлго 70-100 сантиметрээр нэмэһэн байна. Харин Сүхэ, Зэдэ голнуудай уһан бага зэргэ нэмэбшые, ажахынуудта, нютагуудай хүн зондо аюул тохёолдуулхагүй ха. Сэлэнгэ мүрэн Улаан-Үдэ шадар 148 сантиметрээр нэмээ. Мүрэнэй һабаяа алдажа, 230 сантиметртэ хүрэхэдэ, Сэлэнгын баруун бэсын айлууд уһанда абтадаг гэшэ. Мүнөөдөр хура болоо замжа, Сэлэнгэ мүрэн ойрын үдэрнүүдтэ аюул тохёолдуулхагүй. Юуб гэхэдэ, Монгол орондо хура бороо багаар ороһон байна гэжэ Улаан-Үдын гидрометобсерваторийн мэргэжэлтэд мэдээсэнэ.

Бадма ЦЫРЕМПИЛОВ.

ҺҮҮЛЭЙ МЭДЭЭСЭЛНҮҮД

ТУРҮҮШЫН СОМООНУУД

Республикымнай хойто нютагуудай нэгэн Хурамхаанай аймагай ажахынууд тон орёо байдалда тэжээл бэлдэхэгээ эхилжэ байна. Энэ шухала хүдэлмэриэ бүтээсэтэйгээр ябуулха гэхэдэ, тоһо түлишын зүйлнүүд ехээр дуталдана. Аймагай зарим ажахынуудай нунда бшаландахы ногооной гараса һайн. Сагаа гээнгүй тэжээл бэлдэхэгые ябуулха гэхэдэ, шиидхэгдэшгүй бэрхшээлнүүд али олон ушарна. Жэшэнь, һахалиин хүдөө ажахын кооператив Улаан-Үдэһөө хэдыхэн тонно сольарка оложо, үбнэ хуряалгада хүдэлмэрижэ байһан онһожоруулагдамал 4 звеное даб дээрэнь хүдэлгэхэ арга олгобо. Һаянай байдалаар эндэ 500 центнерэй сомоонууд бодхоогдонхой.

Зүгөөр Гааргын, Барханай үбнэшэд тон орёо байдалда оронхой. Юуб гэхэдэ, һүүлэй үедэ ехээр ороһон хура борооһоо Баргажан гол ехээр үерлэжэ, диалэнхи сабшалангуудын уһанда абтаба. Мүн эдэ нютагуудай үмсын үбнэшэдэшые байдал тон орёо болонхой.

Б.БОЛОТОВ.

НЁДОНДОНОЙХИНОО ХОЛО ДЭЭГҮҮР

Хориин аймагай диалэнхи ажахынуудта һу хаалин доошолжо байхалда, харин таряшадтай хубин Хүлэй ажахын һаалишад бүри амжалтатгаар хүдэлмэрилнэ. Эндэхи һаалишад нёдондоной энэ үемхинһөө һаалина жэшээгүйгөөр дээшлүүлжэ шадаа. Хэрбээ нёдондо энэ үедэ 681 центнер һу абаһан һаа, мүнөө эндэхи һаалишад 723 центнертэ хүргэжэ амжаба. Эндэхи ажахын шударгы һаалишад июль нарадашые һаамаа доошолуулангүй ажаллажа байна.

Далай ХУБИТУЕВ.

ОРЁО БАЙДАЛДА ДИИЛДЭНГҮЙ

Захааминай аймагай Далахай нютагай захиргаанай гулваа, хургуулин директор О.С.Гонжитова зонойнгоо байдал хүнгэдхэйн тула али болохоор оролдон. Сагай хэды орёо хүндэ байбашье, «унтан хэбтэнгүй» ажаллажа, хургуулидаа спортын зал барюулжа дүүргэбэ. Энэнь сентябриин 1-дэ нээгдэхээр түсэблэгдэнхэй.

Гэхэтэй хамта далахайгаархид табан хушуута малаа үдхэжэ, өөһэдыгөө тэжээнэ. Аймагай тоһо үйлдбэрлгын цех Далахай, Утаата болон бусад нютагаархидһаа литр һу оройдоол нэгэ түхэригөөр худалдажа абана. Тиин тэрэ доронь мүнгөөр гү, али талхаар, саахараар тоосоно. Нэгэ түхэригөөр литр һу худалдаха гэшэмнай хямдахан ха юм даа. Харин салин абадаггүй хүдөөгэйхидтэ энэнь горитой туһа болоно.

Светлана ЖИГИТОВА.

«ҺУРГУУЛИ - ХҮДӨӨ НЮТАГАЙ ТОГТУУРИТАЙ ХҮГЖЭЛТЫН ТҮБ»

Буряад Республикын Эрдэм һуралсалай министрство Америкын холбоото штадуудай түлөөлгөшэдтэй хамта «REAP Internationale» гэхэн программа зохиоһон байна. Энэ программын ёһоор, хоёр талын түлөөлгөшэд бэе бэедэ айшиалжа, хүдөө ажахыны талаар мэргэсэлээ дээшлүүлхэ юм. Мүнөө үедэ США-һаа 31 һурагшад болон тэдэнэй 14 багшанар республикадаманай ерээжэ, 8 аймагуудай хургуулинуудаар таралжа, амсалтатгайгаар хүдэлбэ.

«Хургуули - хүдөө нютагай тогтууритай хүгжэлтын түб» гэхэн уласхоорондын һурагшадтай конференцид америкын айлишад хабаадаа. Тус хэмжээ ябуулга Байгал далайн эрьедэхи Энхэлэг һуурида июлиин 28-30-най үдэрнүүдтэ үнгэргэгдэбэ.

Уласхоорондын конференциин нээлгын үедэ Буряад Республикын Эрдэм һуралсалай министрстын таһагай начальник Лариса Георгиевна Шаманская, Эрдэм һуралсалай министрэй орлогошо Е.Б.Раднаева баяр ёһололой үгэснүүдые хэлээ.

Эндэ һуралсалай семинарнууд, элдэб шэнэсэлгэнүүд эмхидхэгдээ. Энэһинһээ гадна эколого-биологичи түб хүдэлөө, үхибүүдэй дунда Байгал далай тухай викторина үнгэргэгдөө.

Борис БАЛДАНОВ.

ГОЛ ГОРХОНУУД НЭМЭЖЭ ЗАХАЛАА

Һүүлэй хэдэн хоногой туршада шааяһан ехэ тура бороо, аадарай һүүлээр гол горхонууд нэмэжэ эжилбэ. Мүнөөдөрэй байдалаар Баргажан гол һабаяа алдажа, Хурамхаанай, Баргажанай аймагуудай набтар газарай сабшалан, бэлшээрнүүд уһан шахуу үерэй уһанда абтаба. Баргажан голтой уһан һүүлэй байдалаар 672 сантиметрээр нэмэжэ.

Мүн Витим гол Романовка һуурин шадар 796 сантиметр шахуу нэмэжэ, харгы болон набтар газарнуудые эзэлэ гэхэн телеграмма Баунтын аймагай хүтэлбэрлэгшэдһөө абтаба. Республикын баруун урда нютагуудай голнууд

«Буряад үнэнэй» эдэбхитэй бэшэгшэ Ц.Б.Жамсарановай 60 нăһанай ойдо

БАГЫНГАА ЭРМЭЛЗЭЛ БАТААР БЭЕЛҮҮЛЬЭН ЗОЛТОЙ

Угсаата арадайнгаа, мүн Буряад ороной хүгжэлтэдэ бэлиг зоригоо сүм зориулан зоной тоого Түгнэ номагаа гарахан хүнүүд нилээд олон юм. Олонд хүрэгэй түлөө ухаан бэлигээ, түрэлхицгөө эмхидхэлэй шадабарие гаргажа, номаг зонойнгоо хүндэдэ хүртэгшэдэй нэгэн Цырендондок Батуевич Жамсарановай гаталхан замда онсо тогтон, хөөрхэ хүсэлтэйб. Олондо хүндэтэй нүхэрэймнай баян намтар хадуужа абама зүйлүүдээр аргагүй баяншы юм. Цырендондок Батуевичай туйлахан бүхы амжалтанууд өөрын хүсэл эрмэлзэлээ юм.

Хашаалан хамалганай тээ буураһанышье наа, үшөөл хүлгөөтэйхэн 1958 оной июлын 29-нэй үдэр Батын Жамсарантан хүбүүтэй болобо. Эхэ эсэгэ хоёрынй хүбүүндэ Цырендондок гэжэ нэрэ үгэбэ. Аба, эжингээ харууһан дорой үндыхэдэжэ, сасуутанаараа наадаһаар ябатарны, зургаатайдань хайрата эжинь хүндөөр үбшэлжэ наһа бараһан бэлэй. Эсэгэтээ үлэбшые, үншэрхын хэлтэрхэе гүлмэрхэн бэе дээрээ мэдэрхэн эдирхэн хүбүүн тэрэ үеын хүндэхэн байдалы үзэжэ, өөдөө болоһон юм даа.

Цырендондок Боомойнгоо эхин хургуулие эрхимээр дүүргэжэ, хуралсалаа һутайн долоон жэлэй хургуулида үргэлжэлүүлбэ. Цырендондок долоон классаа эрхимээр дүүргэбшые, саашаагаа нураха арга байбагүй. Наяа арба гаража ябаһан хүбүүн эсэгэтээ хонин ажалда хүдэлмэрлэжэ, тэрэ үеын хара ажалай амтые ээм дээрээ даажа абанан бэлэй. Багаһаа үсэдхэн, нэгэ юумэ эхилбэл, захадань хүргөөгүйдөө һанаагаа амардаггүй Цырендондок тэжээл бэлэдхэлгэдэ эдэбхитэйгээр хабаадахадаа, үетэн нүхэд сооһоо онсо шалгардаг, тээ ехэхэн болоод, номагайнгаа үбгэжөөлүүдтэй хамта морин косилкаар үбһэ сабшахадаа, оролдосотой үсэдөөрөө, урагшаа урид һанаатайгаараа үндэр һаһананай зүгһөө магтаалда хүртэдэг хэн.

Талын шэмэг дун сагаан хонин хүрэгэй тоо олошоруулаха хэрэгтэ Цырендондогой бүри залуудаа оруулан хубитань нилээд ехэ. Бүри һаяшаг болотор энэ һалбари яһала амжалтатйгаар эрхилэгдэдэг байһанаа,

ороной хүтэлбэрлэгшэдэй бодолгүй реформын шалтагаанһаа мүнөө һалаха хэмдэн хүргэһые харахада, голхормоор байдаг даа. Цырендондок тээ боргожожо, бээе даадаг болоходоо, Хонхолын МТС-тэ тракторай прицепцигээр хүдэлдэг болобо. Хабарай тарилгын үегэ анһанан дээрэ һуужа хүдэлхэн хүбүүн таряан ажалай ноусануудай түрүүшын шатай илгээ танилсаһан байха. Нюдэнэй, шүгдэнэй сагаанһаа бэшые тооһо шоройдо гаруулжа ябаһан Цырендондок яажашье һаань, дунда хургуули дүүргэхэ, дээдэ мэргэжэлтэй болохо хүсэлдэ абтадаг болобо.

Тицгэжэ хамтынгаа ажахые хүгжөөхын тула хүдэлмэрлһөөр ябатарны, сэрэгэй уялгата албанда ошохо сагын эрбэ. Гурбан жэлэй туршада Хабаровск хотод шадар ПЬО-гой сэрэгтэ албаяа хаһан бэлэй. «Оролдоһон хүн оройдо гарадаг» гэхэн арадай эсэн үгэнүүд биш. Эхэ оронойнгоо амгаан тэнгэриуе агаарһаа хамгаалда хэрэглэгдэхэ орёо онһон түхээрлэгнүүдые эрхимээр шудалдаг, заяг заршамайнгаашье талаар эрхим сэрэгтэ Цырендондок Жамсаранов алба хэжэ ябаһан сэрэгтэй частини хүтэлбэрин зүгһөө нэгэнтэ бэшэ баяр баясхаланда хүртэхэн юм. Цырендондок энэ хугасаада юрын сэрэгшэлээ ахалагша сержант зэргэтэй взводой командирай туйлаһаа болотороо ургааг, номагаа бусажа ерээ хэн.

Сэрэгтэйгээ уялгата албание эрхимээр дүүргэхэн Цырендондок номагайнгаа ништын ажабайдалда эдэбхитэйгээр хабаадахаһаа гадна, Суултын дунда хургуулида болзорһоо урид 11 классай шалгалтанууды эрхимээр тушааһанай угаа, Буряадай хүдөө ажахын институтдай экономикын факультеттэ заочноор хуралсалаа үргэлжэлүүлхэн гэшэ. Илангаяа хүдөөдэ хүдэлмэрлэжэ ябааг, институтта нураха гэшэ нилээд хүндэхэн хэрэг гэжэ мэдэжэ. Бүхэли үдэртөө ажал хэжэ эсэһоод, үгдэһиндөө ном дээрэ һуужа, хуралсалай даабаринууды дүүргэхын, шалгалтануудтаа бэлдэхын тула нилээд оролдолого хэрэгтэйшые, түрэхын шанга эрмэлзэлэй хэрэгтэйе өөр дээрээшые үзэхэн хадаа, энэ хуралсалыень жэшэдэгби. Цырендондок институтта

нуража ябаха үегдөө Боомой һаалин фермэдэ тро бүригдэхөөр, угаань фермые даагшаар амжалтатйгаар хүдэлмэрлэжэ ябахадаа, хүтэлбэрлхы ажалай орёохон ноусанууды түгэс мэдэжэ абанан юм. Ажахын, аймагай ноёд МТФ-гэй ажалай ябасые нэн түрүүн фермые даагшаһаа асуудаг, ехэ эрилтэ табигдагышье байһан гэшэ хэн. Ушар иимэхэ Цырендондок Жамсаранов һаалишагтаа, малшагтаа үгээс ойлголсон хогодоо хүдэлмэрлэдэг, ургаа табихан зорилгонуудаа бодото дээрэн бэелүүлхын түлөө нэгэ хүн мэтэ хамсыгаа шуун орожо, һу һааха, тугал абаха талаар элдэб зиндаагай мурьсөөнүүдтэ хогодоо түрүү һуруинууды эзэлдэг бэлэй.

Институтдай ахалагша курс дүүргэдэ, мэргэжэлээрэ хүдэлхэ саг ербэ. Цырендондок энэ ажалаа орхихо баатай

хүтэлбэрлэгшэ Цырендондок Батуевич Жамсаранов Буряадай Госстрахай управленин начальнигаар томилогдобо. Цырендондок Батуевич экономист мэргэжэлтэй тула шэнэ ажалын яһала танилшуу байба. Зүгөөр энэ ажалын республикын хэмжээнгэ эмхидхэгдэгээрэ илгаатай байһан даа. Ямар нэгэн ажахые бэрхээр хүтэлбэрлэжэ, аймагай, мүн республикын хэмжээнэй хүтэлбэрлэгшөөр табигдахадаа, тэдэнэй гишлэнхын түрүүшын үегэ нилээд ядалсадаг, тухашархашье ушарнууд али олоор дайралдадаг гэшэ. Энэ угаашье Цырендондок Батуевич шэнэ ажалда шударгы бэрхээр орожо, республика соо ажахынуудта, мүн эрхэтэдэй дунда Госстрахайд эмхидхэхэ хүдэлмэршье нилээд һайжаруулан юм. Буряада

боложо, «Эрдэм» совхозойнгоо 4-дэху отделенин бухгалтерээр хүдэлдэг болоһон юм. «Эрдэм» ажахыһаа таһаржа «Одон» совхозой байгуулагдахада, тус ажахын ахмад бухгалтерай орлогшоор хүтэлбэрлхы шадабаритай залуу мэргэжэлтэ томилогдоһон юм.

Амжалтын того гэрэл тоогой Асааныха хүнэй сэгдхэл бодолы ойлгохо шадабаритай Цырендондок Батуевич ажахын ахмад экономистаар томилогдоһон, уганшыегүй парткомой секретариин тушаалда һунгагдаһан бэлэй. Али нэгэ шухала зорилгонууды бэелүүлэгдэ ажалша хүнүүдтэй үгээс ойлголсон, тэдэнэйнгээ сэгдхэлэй ольһые багаргааха шэдүтэй Цырендондок Жамсарановы аймагай эгээл үнинэй, олон һалбаритай Суулгын совхозой директорээр хүдэлхыень эльгээбэ. Аймагай бусад ажахынуудтай зэргэсүүлхэдэ, Суулгын совхозой таряалан сабшалануудынь элһэйг тула ороһо таряанай, үбһэ тэжээлэй мүртэй һайн ургаса хуряжа абтадаггүй хэн. Ажахын директор мэргэжэлтэдтээ хамта энэ асуудалда гол анхаралаа табяаг, таряалан, сабшалан дээрэ нар шэбхэ, минеральна үтэгжүүлэгчүүдые номой ёһоор оруулаха хүдэлмэри холын хараатайгаар эмхидхэжэ эхилээ хэн.

Дага гаран онуудай тэнгээр Мухар-Шэбэрэй аймагай колхоз, совхозууд Эхэ оронойнгоо амбаарта нэгэ миллион нүүд арбай таряа оруулаха, республика соогоо нилээд сууга гараһан бэлэй. Энэ дэмбэрэлтэй хэрэгтэ Цырендондок Батуевичай хүтэлбэрлэжэ байһан ажахы онсо шалгаржа, 5 жэлэйнгээ түсэб дүүргэхэн түүхэтэй. Юһэдэху табан жэлэй түсэбүүды амжалтатйгаар дүүргэхэн Суулгын совхозой ажалай олон түрүүшүүдгэ гүрэн түрын шагналуууд баруулагдаа хэн. Тэрэнэй дүнгүүдээр Цырендондок Батуевич «Хүндэлэлэй Тэмдэг» оргдоор шагнуулан габьяатай. Социалис мурьсөөндэ үндэр дүнгүүды туйлаһан ажахы нэгэнтэ бэшэ дамжуулгын Улаан тугта хүртэхэн, харин Цырендондок Жамсаранов ахмад ветврач Б.Дагбаёвтаяа аймагайнгаа Хүндэлэлэй самбарта оруулагдаа хэн.

1980 ондо КПСС-эй обкомой, республикын Министрүүдэй Советэй хамтын тогтоолоор бэрхэ

Госстрахайд хүдэлмэрлэгшэ Бүхэсоюзна, Россия социалис мурьсөөнүүдтэ онсо шалгарһанайнгаа түлөө дамжуулгын Улаан тугта, мүнээ шанда хэдэ дахин хүртэхэн габьяатай

Холье хараха шадалтай, хүн зонойнгоо түлөө оролдохо сэнэгтэйл хүнүүд бэрхэ хүтэлбэрлэгшэ боложо тодордог тэдэн ханамжа манай Түгнын талһаа тоонтоотой Цырендондок Батуевич Жамсарановта сэхэ хабаатай гэжэ онсолмоор байдаг.

Бэлигтэй бэрхэ хүтэлбэрлэгшэ Цырендондок Батуевич үбшэнэй шалтагаанаар пенсигэ гараһанышье һаа сагай бэрхэдэ гишлэнгүй хэхэ, бүтээл ажалаа олоод л, тэрэнэй урданайха мэтэ амжалтатйгаар бэелүүлжэ шададаг. Энэ нүхэрнай Хориин 11 эсэрын, Түгнын зоной угай бэшэгүүдые, угсаатай арадайнгаа урданай, мүнөөнэйшье түүхэнүүдээр гүнзэгы угхалтай статьянууды бэшэжэ, түрэл «Буряад үнэн» газетэдэ хирэ-хирэ болоод толилуулахаа гадна, өөрынөө урданайрууланууды олон тоотой уншагшагтаа гурагдадаг заншалтай Мухар-Шэбэрэй аймагһаа уг гарбалтай Улаан-Үдэ хотодо ажалуудаг номагай элэлэй эдэбхитэй гэшүүн Цырендондок Батуевич мандаа ехэ туһа хүргэжэ ажалыемнай нилээд хүндэдхэдэг байһа.

Цырендондок Батуевич наһанай хани нүхэр Дора Жамсаравна нүхэрнэй зургаан үхибүү хүмүүжүүлжэ ажабайдалайн үргэн замда гаргалхан баян бүлэ юм. Хориин 11 эсэгэ томоо хуасай угай Цырендондок Батуевичэй зулгы һайхан эдэ үдэрнүүдтэ наһанайнгаа оёе олон тоото нүхэдхэ түрэл түтүмүүдтээ, үхибүүдтэ һаяхан тэмдэгэлбэ. Түхэрэн Түгнэхөө гарбалтай Цырендондок Батуевичаа энэ ойгоорнь амаршан гэр бүлэдэнь, үхибүүдтэнь, олон аша, эзэнэртэнь ута наһа, угаан һайхан бэлиг, дүүрэн хэшэг үрээ

Дамба БУДА... Түгнэ номагаархидай з... ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Ц.Жамсаранов... үхибүүдээрэ. Булын альбомһоо

ОРОНГЫН ДУУША, ШҮЛЭГШЭ ХҮБҮҮН

Хабарай дулаан сагай морило, талха таряагаа тарижа эвлэхэ хаһын дүтэлөөд байһан үе хэн. Үргэн Оронгын, үндэр сагаан нуруулар ордон соо, ипрелийн хуушаар манай нотагай хүбүүн, уран шүлэгшэ, журналист, "Мүнөө үеын хүн" гэдэн темээр очерк бэшэжэ, оло дахин түрүү нуури абанан Чимит-Цырен Дагбаевич Санжиевай номтой танилсалһын баяр ёһолол үнгэргэгдэһэн байна.

Хурьһэтэ алтан дэлхэй дээрэ хүн боложо түрэхэ гэжэ эмнэй хэмгүй ехэ жаргал гэжэ үндэр шабатан хэлсэдэг гэшэ. Чимит-Цырен Санжиев, Нархан обоогой эбэртэ, нам хотоймо Нархата-Толгой гэжэ нотагта, Таархантан угай Санжийн Дагба гэжэ дунда шадалтай бүлэдэ түрэхэн намтартай. 1941 оной зун фашист Германи манда дагболжо, дайн байлдаанай болоходо, Чимит-Цырен - арбатайхан хүбүүн - эсэгэ эрэгтэ үдэшөө хэн. Эсэгэнь дайнай гал дүлэн соо унажа, нотагаа бусаагүй. Түрэхэн нотагтаа хууль шоройдожо, эхэ эсэгын буянгаар эрын солье олохо гэжэ «Үнэн» сонин-ой редакцида орожо, арбан

табан наһандаа уран үгын эди шэди шудалан, ажалынгаа намтар эхилээ хэн. Тиигэһээр тэрэнэй олон янзын согсолборинууд, найруулганууд гаража эхилээ хэн. 1951-52 онуудта оронойнгоо Зүүн зүгтэ сэрэгэй уялгата албаяа хээ. Албаяа дүүргэжэ, нотагаа бусажа ерээд, түрэл «Улаан-Оронго» колхоздоо агроном мэргэжэлээр жэл тухай хүдэлхэн байна. «Сэлхирхэн Яруунын дуулимда» гэжэ нотагай түүхэ бэшгэ тухай найруулга бүтээгээ. Бүри хожомын «Оронгын татуур» гэжэ уянгата шүлэгээр зориулаа бэлэй. Уянгата найхан шүлэг үүдээрээ Буряадай литература хубитаяа оруулга, хүн зондоо, илангаяа залуушууддаа мэдэжэ болоһон гэшэ. Мүнөө үнгэрхэн 1997 оной һүүлээр «Сэсэгтэ номин таламни» гэжэ уянгата номоо бэшэжэ гаргаа, эгнэ нотагаймнай омогорхол болобо гэшэ.

Чимит-Цырен Дагбаевич мүнөө 70 наһанайнгаа дабаан дээрэ гаража ябана гэшэ ааб даа. Бидэ сугтаа 2-3-дахи классуудта хурагша хэмди. Нэгэ партада хуудаг байгааби. Чимит-Цырен шүлэг бэшэжэ, бинь тэрэниие сээжэдэхэб. Оронгоһоо 10-аад модоной зайда Нархата-Толгой нотаг оршодог хэн. Амаралтада гэртээ

харихадаа, нотагаараа бүхэлү үдэр соо сугтаа ябахаш, наадахаш, эдир наһан гэшэ имэл ха юм даа. Бинь саашаа 5 модоной газарта, Янгаажан руугаа ошоход.

Энэ үдэр Улаан-Үдэ хотоһоо айлашад морило, Россин журналистнуудай холбооһон гэшүүд Николай Галданов, Василий Будажапов, «Буряад үнэн» сониний редакциин таһагые даагша Николай Намсарев, Буряадай телевидениин редактор Булад Жанчивов гэхэшэлэн олон байгаа. Оронго нотагай уран найханай хүтэлбэрилэгшэ Пурбо-Доржо

Гармаев зоной урда гаража, айлашада амаршалаад, уран зохёолшодто, сугтаа хүдэлхэн нүхэдэнь үгэ үгөө. Удаань нотагай аха захатанда үгэ үгтөө хэн. Оронгын хургуулийн шабинар, Оронгын дуушан, оло дахин конкурсдо хабаадаһан, Валерий Раднаев дуунуудаа гүйсэдэхэжэ, зоноо баясуулаа. Гоё найхан концерт наадан болоо хэн. Манай колхозой түрүүлэгшэ Дондог-Гом Цыремпилов, мүн Чимит-Цырен Санжиевай аха дүү, түрэл гаралнуудтань үгэ үгтэһэн байна.

Оронгын хүдөөгэй библиотекэдэ Чимит-Цырен Санжиевта зориулагдаһан номой выставкэ бии, тэндэнь иигэжэ бэшээтэй: «Эхэ ороноо магтан дуулаха! Наһаараа», хүдөөгэй болон хургуулийн библиотекэ-нүүдтэ Ч.Санжиев 50-50 хэлэг номоо бэлгэлэ. Сасуутандаа, үеынгээ нүхэдтэ баһал номоо бэлгэлэ хэн. Баяр ёһолол, уулзалгынгаа дүүрэхэ тээшэ уянгата гоё үгэнүүд, үрел-нүүдээр түгэсөө бэлэй. Айлашад,

түрэлхид, аха дүүнэр нэгэ бага сайлаага хэжэ, айлашада үдэшөө бэлэйби.

Гүн ухаанай охин соо, Гуниг бодолой долгин соо Хурса гуурһанай урманда Хурдан бодолой гаргажа, Уянгата шүлэгөө бэшэжэ Урма баяртай ябыш даа. гэжэ Чимит-Цырен нүхэртөө хэлэхэ байна.

Цырен-Доржо ЦЫДЕНОВ, ажалай ветеран. Оронго нотаг.

Чимит-Цырен САНЖИЕВ

БЭЭ БЭЭЭ ХУУРАЖА...

(Шог ёгто рассказ)

шэбхэдэбэ.

Холбоорилдоһон ханинар холо ошонгүй, хэлтыжэ найгаһан харшын саана ороод, таглааһаһыень хобхо сохин, хоолойгоорнь гудамхин тодхобод. Шуһаа зосоошонь таташоод байһан Шамка амаа халахдаа, улам хөөрүү, хужуу боложо, урдындаа танил аялга уянгатуулан татаба:

Аржагар тамгатай адууниинь Анхирхан хүбшын гоёлто. Алтанхан хажатай медальинь Анханай гулгаагай гоёлто. Ташаандаа тамгатай адууниинь Ташалан хужаагай гоёлто. Таламал түхэрээн медальинь Тайшаа...

- Хүрөө болоо! - гэжэ Тэхын Жүгдэр үгыень таһа дүүрэн, сухал дундаа үбсүү рууны нэгэ ёбороод абаба. Тиигээд һэжэгтэй нүдөөр мэхээ хүдэлгэн: Һэ! Үндэр түрэлтэ гулваа, тайшаанарай үри наһанай байгаад, гуядаа гурба сагаангүй ябадаг ямар амитаншэ, - гэжэ нүгөөднгөө хорыень малтан, зохолоогүй шэлэ хүзүүгээ зугаархан маажасагаана.

- Тамир муута, талин саашаа! Собака чөтөре нога, - гээд, ногтуугаар ород, буряадаар шалидаг үгээ Шамка дабтан, энгэриень угзаран, үһэрин бодобо.

- Архийнгаа охиндо халуурба гүт, али ажа-тэжэ ядаһандаа годооролдобо гүт? Анираа хатагты саашаа! - гэжэ үндэр Сэнгэ зандаран хэлээд, үрөөһэн хасар өөдөө амаяа зуунаг-зуунаг гүүлэнэ.

Удангүй хотогор найхан тала, хонгор ногоон хүбшэ ой эдэ гурбанай нүдэндэ эрээлжэлэн харагдажа, ойро дүтэ хүхын донгодохые дууланашыегүй хэбэртэй, сээсээ буляалдажа, туха сүлөөгүй байгаад хэн.

ХЭДЭН хоног үнгэрбэ. һүниин аадарай һүүлээр наратай сэлмэг үдэр игаажа, хүн зон иишэ-тиишээ һүндэлнэ.

- Харана гүш? - гээд үйлсэ хүндэлэн гонойсороо гэхшэлжэ ябаһан Тэхын Жүгдэр тээшэ үндэр Сэнгэ хургаараа заан, нүхэртөө хандаба.

- Эй, наашаа, наашаа! - гээд, Шамка углуурай саанаһаа тэмдэг үгэн, эшхэрбэ. Худалша хүн шэнги, тэрэнь амаа оомойлгоод, гүлдэшэһэн хурдгээр юумэ ханинартаа дүтэлэн ерэбэ. Эжэл гурбан нүхэд ногоохон набшаһадай ноуса шэбэнээн доро яаралгүйхэн нуужа тамхилбад.

Үни хада Муухаан Балмын хэлэһы гэгтэ ханажархин гэхэдээ, үндэр Сэнгэ хог бог дээрһээ хохимой сагаан дала оложо, наран өөдэ хаража, нэгэ удаа

няһалаад:

- Зай, нүхэд, найн зүг баруун таладамнай байналдаа, - гэхэдэнь, Тэхын Жүгдэр тархяа тэһэ байрлан, дэмы дэмы дэбхээрээд абана. Нүгөөдэнь хомышоһон гэдэһэ гүзээгээ эльбэсэгээн, байд гээд лэ наран өөдэ үлэн нүдээ эрьюулнэ.

Нохойн хусаад халахагүйдэ, танигдагүй ород эхэнэр хуһамаг хорёо дээгүүр үлэжэ хараад: - «Хүбүүд, хэндэ хэрэгтэйбта?» - «Хүршэ һуудаг хүгшэнтнай хаана бэ. Мэдэнгүй гүт?» - «Үсэгэлдэр хада Үдын город ошохо абятай хэн. Хээзээһе өрхыень, бурхан зүг, мэдэнгүйлдөө...» Иимэрхүү удхатай хөөрөлдөөн жалгын саада бэеын нэгэ үйлсэдэ болоһон юм.

... Үнишье болонгүй, үнөөхи гурбан билдагууша зөөлэхэнөөр дуугардаг хүгшэнэй үүдыень бала хүшэжэ ороод, хэдэн шэл архиинь хулуужа, далда нуусаар түргэхэн тонилбод. Үгээ нэгэдэһэн үрөөһэн бөөрэнэр эгээл энэ үедэ тэбэнын һүбөөр гүлдиһан гараха шэди хабатай болоод ябаал даа...

Ханха-янха хонхор газар тойрон, жэгдэлмэл тэгшэ харгыгаар автобус шуумгай түргэн аяа хорооно. Үдэшин наран урга тудан улайржа, агаар дайда тунгалаг, хажуу талын нээлгэтэй сонхор һэрюу сохин, зохидоор эльбэн үлеэнэ. Буурал холын түүхэтэй Алтанай дабаанда дүтэлжэ ябахдаа, Шаруухан хүгшэн дотороо бүтүүхэн иигэжэ шэбшэнэ: «Ай, хөөрхэй, ямаршы жэгтэй, жэбхүүн саг боложо байна гэшэб даа. Нүүлдэ нэрэһэн архияа, үтэлхэн зүнтэг, холо саана һайса нуугаа хэн бээбэ, зүүн нүдэндэм зубхи яатарая татанаб. Байза, үглөөдөр, баһа нэгэулаан гараг... Наймааннайман хүлтэй гэдэгтэл, гүйсэтэйл байхань гэбэ...» - гээд, сонхоор харахадань, наран һайса тонгойнхой, Дархита нуурай эрьё шадар тодхогоһон үндэр сорго-хоолойнуудһаа бад хара утаан тооно өөдэ бушхан бааяжа байгаа хэн.

АВТОБУСНОО бууһаар, Шаруухан гэр тээшэ шамдуухан халирба. Шэрдэһэн үүдэнэйнгээ дотор гохо нээжэ ороходонь, хобхо татуулан гэрэйнь үүдэнэй гасуу богондонь хэбтэбэ. «Өөдөгүйяяр яндан дагадханууд даһаа!» гэхэһээ бэшэ юумэ гэмэрэнгүй, хургы торгоор гадарлажа бүриһэн зөөлэн хандали дээрээ тэрэ һалд нуушоо хэн.

Тэрэл һүниндөө нарин шунахай мэдэрэлдэ абганан Шаруу шабганса зүүдэ манажа, амин голыень юуншыб бөөгнэрүүлэн хадхана, туляана хэбэртэй.

Энээхэн үедэ үндэр тэгшэ бээтэй, сарюун шэгтэй хүн хажуудань бии болоод, томоотой дорюун хоолойгоор шэхэндэнь шэбэнэхэдэл гэнэ: «Бурханаа шоройдоһон, буянгаа доройтоһон хүн имэ барга хара хүсэндэ баригдадаг юм шуу. Хүнэй хара хүлхэн хуурмаг арга мэхээр олдоһон олзо хоёр тад ондоо илгаатай бэд даа. Хүн шанараа алдаһан хүйхэр тэрэ гурбанай, мүн танайшые урда эрхэтэн ёһоной үнэншэ сэхэ нюур шарай огто харагдахаяа болёод байна!» - иигэжэ тэрэ хэлээд, хуурай хоротойгоор ташаганаса энээжэрхинэ.

Харада даруулһандаа юм гү хахир муухайгаар хашхараад, гэгтэ һэрин гэхэдээ, шабганса уралаа жүмбэр-жүмбэр гүүлэн, юушыб шэбшэнэ. Энэл үедэ, захын нэгэ задагай гэр соо олохон шэл архи тоншогдожо, хүхэ энээдэн, хүхижэ сэнгэлэн түлэг дундаа хэн.

- Нүхэд, гайтай хатуул, тархидам баймга гаршабал... - гээд, Тэхын Жүгдэр бэээ зайласаган, гурбан хургаараа толгойгоо тулан нууна. Шороб үгэ шэхэндээ хабшуулан Шамка гэгтэ солохой орожо, үндэр Сэнгын үбдэг бүтүү доохонуур нюдараад, шогтойхоноор үргээ бүлүдэбэ:

- Ямар хадань наһаамгай хүн аргатай, нархисаг гэдэһэн булуурай гээбта? Шэл бүлүүзэтэй гэртэ түрүүшынхээ бууһан шэнэ бэри бэшэ - хорон хүсэлэй «хорхойдо» эдигдэһэн хүгшэн шонго гэжэ мэдэйт даа! Улаан зээрдэ болоһон үндэр Сэнгэ гэгтэ доогуур гэгтэн, сарбуугайнгаа часы харан харан буутараа, Шамкаһаа үгэ нэхэжэ, үһэрин бодобо.

- Уржадэр, ши, Юрөөлтын Дамбада нам тухай юун гэжэ сээсэрхээ нэмши? Хара аминдаа хайратай юм наа, үгэр хэлэ! - гээд, шиилгар улаан шарайгаа хобхо татан, энгэртэнь һард аһашаба. Тиигээд ногтуу зүрхэнэйнгөө ганса нэгэ түргэдэн, гэмшэн логшохо бүри нүдээ үзүүрлэжэ: - Галзуу архиншын замаар хэмнай төөрижэ түгэншэлжэ ябана хаб, ши гү, али би гү?! - гэхэдэнь, һуумгашаа һажжа һууһан гурбадахи нүхэринь гэгтэ собхорон бодоод, гэдэргээ найган һагад ядагад гэжэ:

- Орхигтыл дөө саашань! Үмдэгүйн үбдэг соорхойдоо өөдэрхэбэ гэдэгтэл, тон лэ таанарһаа удха жэшээтэй байнал даа, - гээд, нюдаргаа зангидаһан тэдэ хоёрые намдуулан хоринэ. «Зүүн гараараа шаргал улаан шарбуужануудые шүүрдэн бажуужа, зүб гараараа зальбаран наманшалхадань, тэрэ хүгшэндэ ямар буян хайра, үргэл мүргэл болодог юм бэ?» - гэлдэжэ байжа, тархяа зада заһанан уһан туулмагууд гэрэлтэй һаруул байхада, гэр гэртэ талингаа хэн.

ХЭЖЭНГЭДЭ ДААМ ХҮНДЭТЭЙ

Ород даам

Июлиин 10-12-то Хэжэнгын Хүүгэдэй Зохёохы ажалай байшангай шатар-даамай клуб соо манай район дотор шатар болон даамай үндэһэ хуури табигша Петр Ильич Ильинэй түрэнхөөр 80 наһанай ойдо зорюулагдаһан хүүгэдэй дунда даамаар республиканска турнир үнгэргэгдэбэ.

Улаан-Үдэ хотын, Кабанскын болон Хэжэнгын даамшад хабаадаһан байна. Тэднэй дунда Россин спортын мастерта 8 кандидат, дэлхэйн болон Азийн чемпионатуудай шанда хүртэгшэд, Россин чемпионатуудта, уласхоорондын турнируудта хабаадаһад ороо. Мүрүсөөн швейцарска гуримаар 8 турта партиин дүүрэтэр 45 минута хшалтаттайгаар үнгэрһэн байна. Шанга тэмсэлэй һүүлдэ абсолютна мүрүсөөндэ спортын мастерта кандидат Герман Ширанов (мүнөө Улаан-Үдын 5-даху ДЮСШ-зай нэрэ хүндые хамгаалаа) 8-һаа 6,5 очко абажса, 1 хуури эзэлэ. Железногорск-Илимск хотын чемпион, мастерта кандидат Сергей Пинтаев (8-һаа 6) II, мүн мастерта кандидат Цыдын Аюрганаев (Хэжэнгэ) III хуурида гараа.

Наһанай бүлэгүүдээр шанда хүртөө гэбэл: 1985-86 онуудта түрэнн хүбүүдэй дунда - мастерта кандидат Гэсэр Заятуев, Батор Эрдынеев (Хэжэнгэ), Валерий Бурдуковский (Кабанск); 1987-88 онуудта түрэнн - Кабанскын Павел Оглоблин, Хэжэнгын Сергей Юндунов болон Булат Билктуев; 1989 ондо ба дэшиэ онуудта түрэнн Мэргэн Тогмитов, Жаргал Батомункуев, Батор Цыдыпов (Хэжэнгэ); 1983-84 онуудта түрэнн басагадай дунда - Хэжэнгын Туяна Цырендоржиева, Сима Дмитриевна, Эржсена Цымпилова; 1985-86 ондо түрэнн Лена Содномова, Алена Пунсыкова, Аюна Жимбеева; 1987-88 онойхидһоо - Соелма Жигмитова, Светлана Меньшикова, Саяна Ринчинова; 1989 ондо ба дэшиэ онуудта түрэнн - Дарима Галсанова, Бальжидма Баяндуева, Люда Цырендоржиева (Хэжэнгэ).

Хүбүүд болон басагадай дунда абсолютна түрүү хуури эзэлэгшэд ба наһанай бүлэг бүхэндэ илалта туйлаһад РБ-гэй Залуушуулай, аяншалгын, физическэ культурын болон спортын талаар гүрэнэй комитедэй I, II, III шатын дипломуудар болон Хэжэнгын эрдэм хуралсалай таһагай мүнгэн шангуудар шагнагдаа.

Турнирта хабаадаһад түлөөһэгүй эдэ хоолоор, байраар хангагдаа.

Ород даамаар Бурядай түрүүшын спортын мастер Владимир Елаиной хурагша Валерий Бурдуковский (Кабанск) 8-һаа 5 очко абажса, спортын мастерта кандидатай нормо дүүргэбэ. Тиэхэдэ тренер Цымпил Цырендоржиевич Балдановой хурагша Батор Эрдынеев 8-һаа 5,5 очко абажса, мүн лэ кандидатай нормо дүүргэһэн байна. Баторай амжалта гэгтэһэн ушар бэйэ. Өврынөө наһанай бүлэгтэ тэрэ Бурядай шанда хүртэгшэ юм. Мүн лэ тэрэ шатараар I разрядтай, «Сагаан тэргэ» гэнэн республиканска түгэсхэлэй нааданда хоёрдохой хюлгэ дээрэ тэрэ 18 хабаадаһадай дундаһаа III хуури эзэлһэн гэгэс тэмдэглэхэ шухала.

Тэрэһэлэн Лена Содномова I разрядтай нормо дүүргэбэ. Беритэйһэй (Челябинск хото) дурасхаалда зорюулагдаһан уласхоорондын турнирай чемпион, эршүүлэй дунда Бурядай таба дахин чемпион, Россин түгэсхэлэй нааданда хабаадаһаа В.Еланов 15 хюлгэ дээрэ нэгэ доро нааданай сеанс үнгэргөө. Тиэхэдэ ганса манай Гэсэр Заятуев тэрэнтэй тэнсэһэн байна.

Турнирай түгэсхэлэдэ Буряад орондо шатар ба даам хүгэсөөлгэдэ габьяатай байһанайгаа түлөө, мүн ойн баяртайнь дашарамдуулан, П.И.Ильин РБ-гэй Залуушуулай хэрэгүүдэй, аяншалгын, физическэ культурын болон спортын талаар гүрэнэй комитедэй, Эрдэм хуралсалай министерствын, РДЮСШ - гай, нютагай өөһэднэй хүтэлбэрийн захиргаанай, районой эрдэм хуралсалай таһагай болон бусад эмхи зургаануудай Хүндэлэлэй грамотануудар шагнагдаа.

Хэжэнгын РЭС, «Долина Кижинги» газетын редакци болон бусад мүнгэ хангаар туналалсаа.

Ц. БАЛДАНОВ.

ҮХИБҮҮД ОЛООРОО АМАРНА

Хориин аймагта үхибүүдэй зунай амаралтыг хайнаар үнгэргэжэ, эдүүржүүлгын хүдэлмэри ябуулгада яһала анхарал хандуулагдана. Үнгэрһэн июнь харын туршада аймаг соо дүн хамта 944 үхибүүн амарһан байна. Аймагай бүхы хургуулинуудай дэргэдэ үдэрөөр амарха лагерьнууд байгуулагдаа. Гансал энэларгаар 630 үхибүүд амарһан байна. Ажалай болон амаралтын 2 лагерьта энэ һара соо 124 үхибүүн аша үрэтэйгөөр амараа гээд онсолоттой.

Аймагай түб Хоринск хууринай «Ургы» гэнэн столовын дэргэдэ хүүгэдэй талмай эмхидхэгдэжэ, байра байдлаар тулюур 340 аилай үхибүүд тэндэ амарһан, үдэрэй 2 дахин эдээлһэн байха юм. Мүн эдэнһээ гадна Эдиршүүлэй түбэй дэргэдэ 45, «Теремок» түбэй дэргэдэ 25 үхибүүн амараа.

Жэлһээ жэлдэ тулюур байдалтай зоной олошоржо байхада үхибүүдэй амаралтыг бодомжотойгоор, эмхидхэхэ хэрэгтэ аймаг дотор наһалаа табижа байһандань баясамаар.

Ю. БАЗАРЖАПОВ.

МҮНГЭЭ ХУЛУУЛГАА

Закаменск хотоһоо буһалгааша 11 эхэнэр ябагаар Улаан-Үдэ хаяхана зориго ерээ гэжэ мэдээсээ бэлэйбди. Президент А.В.Потапов тус тустань 700-700 түхэриг өөрынгөө нөөсэ жасаһаа таһалжа үгөө һэн. Уршагынь гэхэдэ, тэдэнэй 5-ниинь нөөргөө нютагаа бусахын урда тээ хотын түбэй дэлгүүр ошожо, эдээ хоол суглуулаха гэбэ. 4 нүхэдэйнгөө мүнгэ хамталжа хадагалаад ябаһан нэгэниинь тэрэнэ хулгайда абхуулашоо. Харамтай, хайратай гэшшэнь.

- Хэн мэдэбэ, сүүмхыешин отолжорхихо юм гэжэ ханаа үгөөндэмнише ороогүйл, гэжэ тэрэ эхэнэрын уй-хай табяа юм байха. Тэрэнэй сэдхэлэй байдалыг ойлгохоор лэ. Аяар 430 километр ябагалжа ерээд, арай гэжэ Президентһээ абаһан мүнгыень ямар «шүдхэр» абаа гэшшэб. Тэдэ 5 эхэнэр мүнгэгүйдэжэ, энэ тэрэ танилһаа туһаламжа эрижэ Захаминаа бусаа.

Галина ЗАНАЕВА.

КОЛОНИДО БОЛОН "СУРХАРБААН"

Сэлэнгын аймагай захиргаанай Залуушуулай хэрэгүүдэй болон спортын талаар комитедэй үүсхэлээр Гусиноозерск хотоһоо ажалаар заһаруулгын колонида «Сурхарбаан» үнгэргэгдэбэ. Колонида байһан хунууд спортын 7 зүйлөөр мүрүсэбэ. Футбол болон нүхэд ёноной уулзалга эндэхи хунуудэй анхаралыг ехээр татаба. Юуб гэхэдэ, энэ уулзалгада футболээр Бурядай түрүү хуури эзэлэ 1-дэхи бүлэгэй мүрүсөөндэ хабаадажа ябаһан «Шахтер» команда колониин командатай уулзаа бшуу.

А. ШАГДАРОВ

ФУТБОЛ

ТҮРҮҮШЫН ДҮНГҮҮД

Россин Федерациин хоёрдохой бүлэгтэ наадаг гурбан зонин футболистууд түрүүшын хахадай уулзалгануудыг түгэсхэбэ. Манай зүүн зүгэй зонодо наадажа ябаһан команганууд нааданайгаа түрүүшын хахадые хэр дүүргэбэ гээшэб гээд хаража үзэлтэй.

Сибирь болон Алас-Дурна зүгэй хото гороуудай команганууд энэ үе соо аяар 120 наада үнгэргэбэ. Тиин бүхы уулзалгануудад шадмар бэрхээр үнгэргэжэ гараһан команганууд мүрүсөөнэй таблицада түрүү хууринуудта гараба. Эндэ Новосибирскын «Чкаловец» команда алише гороуудай футболистуудта орходо, бэлэдхэл хайнтай байһанаа харуулба. Эдэнэр бүхы уулзалгануудад хайнаар наадажа гарахада, нэгэл командын футболистуудта шүүгдэһэн байна. Харин бусад уулзалгануудта нэгэн гэбэл илажа, үгы гэбэл, тэнсэжэ гарахыг оролдоһон байха юм. Эдэнэрыг шүүһэн команда гэхэдэ, мүрүсөөнэй таблицада арбан гурбадахи хуурида гараһан Назаровой «Виктория» команда болон.

Удаадахи гурбан хуурида Хабаровскын, Новокузнецкын, Красноярскын футболистууд хубаридаһа.

Манай республикын нэрэ хүндые хамгаалжа ябаһан «Сэлэнгэмнай» хэр зэргэ наадана гээшэб гэнэн асуудал бидэнэрыг хонирхуулна. «Сэлэнгын» футболистууд байгша оной уулзалгануудыг яһала хайн бэлэдхэлтэйгээр утгаа. Нэн түрүүшын жэл бүри шүүгдэдэг Эрхүүгэй «Звезда», Красноярскын «Металлург» комангануудыг илажа гарахада, футболой нааданда дуратайшуулай дунда хэды ехэ талархал, омогорхолдо хүртэжэ захалаа һэм бэ! Эдэнэйнгээ удаа мүрүсөөнэй таблицада эрхимэлһэн Новосибирскын, мүн Ленинск-Кузнецкын комангануудтай тэдэнэ стадион дээрэ 2:2, 0:0 тоотойгоор наадажа ерээ бэлэй. Тиэхэд өөрынгөө стадион дээрэ Хабаровскын «Амур», «Металлург» (Н-Кузнецк) комангануудтай тэнсэхэдэ, мүрүсөөнэй таблицада эзэлһэн хоёрдохой хуурида алдангүй ябаһан юм. Харин Алас-Дурна зүгэй хотонуудта айлшалахада, урагшагүйдөө һэн.

«Сэлэнгын» футболистууд абаһаар Россин кубогта хүртэлһэн түлөө эхилһэн нааданда «Амурай» футболистуудта 0:3 тоотойгоор шүүгдэһэн байгаа. Кубогтай түлөө үнгэргэгдэһэн уулзалган «Сэлэнгын» гол футболистууд наадаагүй юм.

Зүгөөр түсэбтэ уулзалгануудыг «Океан», «Луч» комангануудтай үнгэргэхэдөө, 0:2, 0:3 тоотойгоор шүүгдэжэ ерэнэинь харамтай. Тиигэшыг хаяа, хоёрдохой хахадай наадануудыг хайн добтолжы хамгаалжы эрмэлзэл шэнжэтэйгээр үнгэргөө хаяа, эрхимүүдэй тоодо нэрлүүлхэ.

Уншагшадай анхаралда нааданай түрүүшын хахадай дүр дурадханабди.

Команданууд	наадаа	шүүтэ	тэнсэ	шүүтэ	бүмбэгэ очко
1. «Чкаловец» Новосибир.	15	8	6	1	18-7
2. СКА Хабаровск	15	8	4	3	25-18
3. «Металлург» Н-Кузн.	15	8	3	4	21-16
4. «Металлург» К-ярск	15	7	5	3	16-10
5. «Звезда» Эрхүү	15	6	5	4	14-9
6. «Амур» Благовещенск	15	6	5	4	17-14
7. «Кузбасс» Кемерово	15	6	5	4	19-17
8. «Сэлэнгэ» Улаан-Үдэ	15	6	5	4	16-17
9. «Луч» Владивосток	15	6	3	6	24-16
10. «Заря» Л-Кузнецк	15	5	6	4	14-8
11. «Динамо» Барнаул	15	4	5	6	14-11
12. «Океан» Находка	15	3	6	6	10-15
13. «Виктория» Назарово	15	3	5	7	16-26
14. «Сибиряк» Братск	15	2	5	8	17-24
15. ФК Междуреченск	15	2	5	8	10-23
16. «Торпедо» Рубцовск	15	1	5	9	10-30

Эмхидхэн байгуулагшад - Буряад Республикын Президент, Арадай Хурал болон Правительство

<p>Ахамад редакторай орлогшо Г. Х. ДАШЕЕВА</p> <p>РЕДАКЦИОННО КОЛЛЕГИ: А. Л. АНГАРХАЕВ (ахамад редактор), Б.М.Ж. БАЛДАНОВ (ахамад редакторай орлогшо), Б.В. ГЫНДЫНЦЫРЕНОВ (харюусалгата секретарь), А.Г.ЛУБСАНОВ (Буряад Республикын Арадай Хурал), Д.Д.СУНДАРОН, таһагуудыг даагшад: Н.Д.НАМСАРАЕВ, Т.В.САМБЯЛОВА, Д.Ш. ХУБИТУЕВ, А.Д. ТАПХАЕВ; В.И.ПИНТАЕВ (хэблэлэй директор).</p>	<p>Манай адрес:</p> <p>670000, Улаан-Үдэ, Калаидаришвилиний үйлсэ, 23, "Буряад үнэн" газетын редакци.</p>	<p>Газетэ хэблэлэй 1 хуудалан хэмжээтэй.</p> <p>Индекс 50901.</p> <p>Хэһэг 3.350 (хамта 20.000).</p> <p>Хэблэлдэ тушаагдаһан сэг 17.00.</p>	<p>"Республиканска типографи" гэһэн АО-до газетэ хэблэгдэ.</p> <p>Директорайнь телефон: 21-40-45.</p> <p>Б-0079-дэхи номертойгоор бүридхэлдэ абтанхай.</p> <p>Заказ № 8388.</p>
---	---	---	---

Редакциин телефонууд: ахамад редакторай - 21-50-96, приёмнын - 21-54-54, ахамад редакторай орлогшонорой - 21-68-08, 21-64-36, харюусалгата секретариин - 21-50-52, секретариин - 21-50-52, таһагууд-экономикын болон политикын - 21-55-97 (даагшань), 21-63-86, соёлой, түүхын болон залуушуулай - 21-54-93 (даагшань), 21-57-63, 21-69-58, 21-60-21, мэдээсэлэй болон рекламнын - 21-62-62, 21-67-81, хэблэлэй - 21-33-61, оператор-корректорнүүдэй - 21-61-35, фотокорреспондентнүүдэй - 21-33-61, компьютерна түбэй - 21-66-76, корпусктын - 21-34-05.

"Бурятия" хэблэлэй телефонууд: директор - 21-49-94, бухгалтери - 21-23-67, вахта - 21-60-91.

Тоонуудай, бодото баримтануудай, хүнэй, нютагай нэрэнүүдэй бэшэлгыг хазгайгуулан ушарта авторнуудын харюусалгатай. Редакциин наамжа авторайхтай адли бэшэ байжа магад.